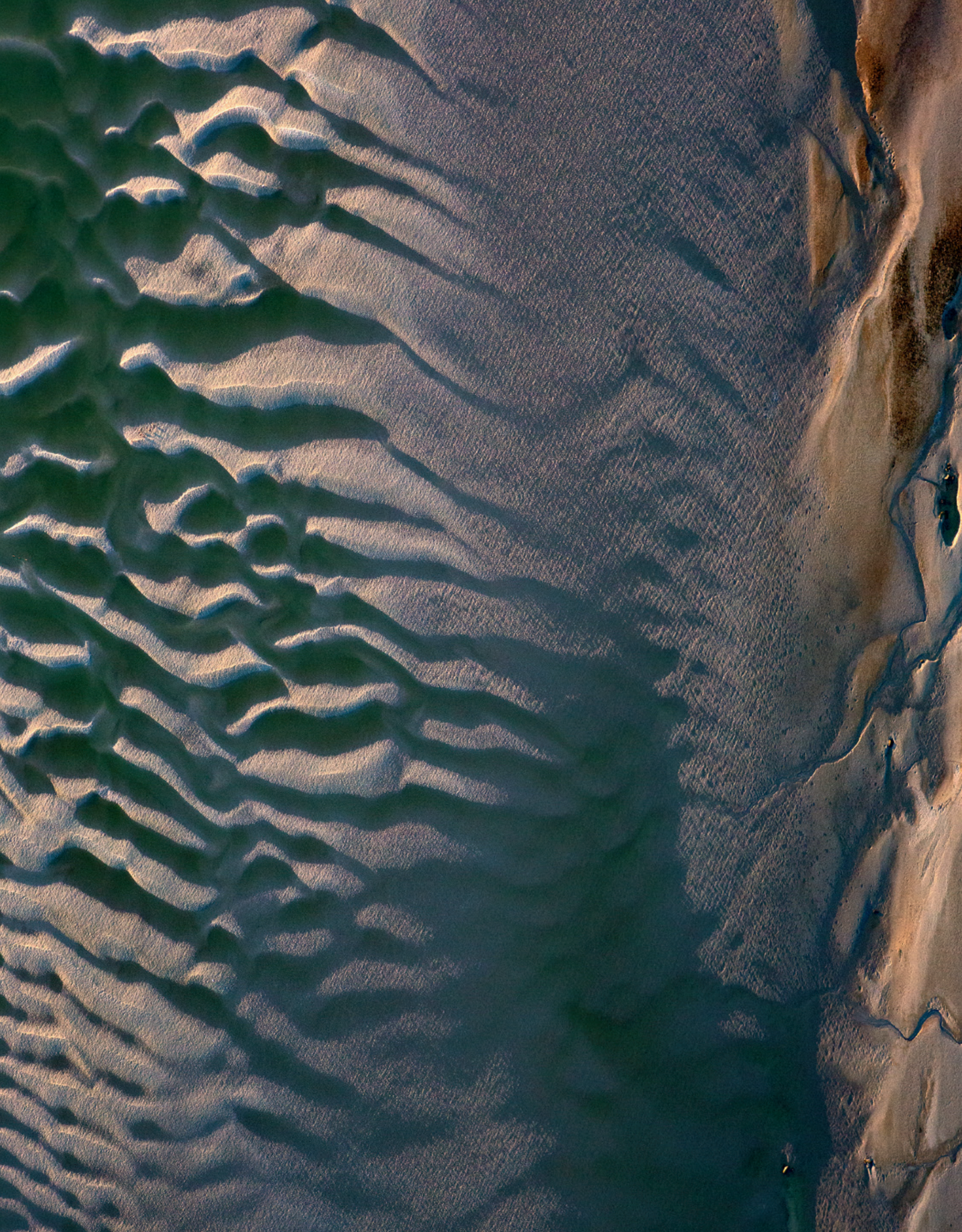

NATUUR VANUIT DE HEMEL

DE MOOISTE NATUURGEBIEDEN VAN VLAANDEREN IN VOGELVLUCHT

NATUUR VANUIT DE HEMEL

DE MOOISTE NATUURGEBIEDEN VAN VLAANDEREN IN VOGELVLUCHT

WOUTER PATTYN

Voorwoord	11
Het Zwin	16
Hageven-Plateaux	34
De Zeeschelde	52
De duinen van de Westkust	66
De Teut & Ten Haagdoorn	86
De Bourgoyen & Leievallei	102
De Blankaart & IJzerbroeken	118
Vallei van de Grote Nete	136
Linkerscheldeoever	152
Averbode Bos & Heide	168
Het Molsbroek & de Durme	184
De Demerbroeken	198
De Oostkustpolders	212
De Kalmthoutse heide	228
Haspengouw	244
De IJzermonding	258
Het Krekengebied	276
Het Turnhouts Vennengebied	292
The making of	310
Dankwoord	317
Partners van het project	318

ELLENLANGE NATUUR

VALLEI VAN DE GROTE NETE Eén lang lint natuur, naar hartenlust kronkelend doorheen het Kempens landschap, dit moet de Grote Nete zijn. Speels rijgt de rivier het ene stuk natuur aan het andere en kroont zich zo tot een van de meest ecologisch waardevolle waterlopen van Vlaanderen. De intens gekleurde bloemenweiden die in het voorjaar het beste van zichzelf geven zijn er nog alomtegenwoordig en nodigen uit om eens zalig languit te gaan liggen. Het loont absoluut de moeite om even de sfeer te gaan opsnuiven in de Netevallei. Hier voert de natuur het hoogste woord!

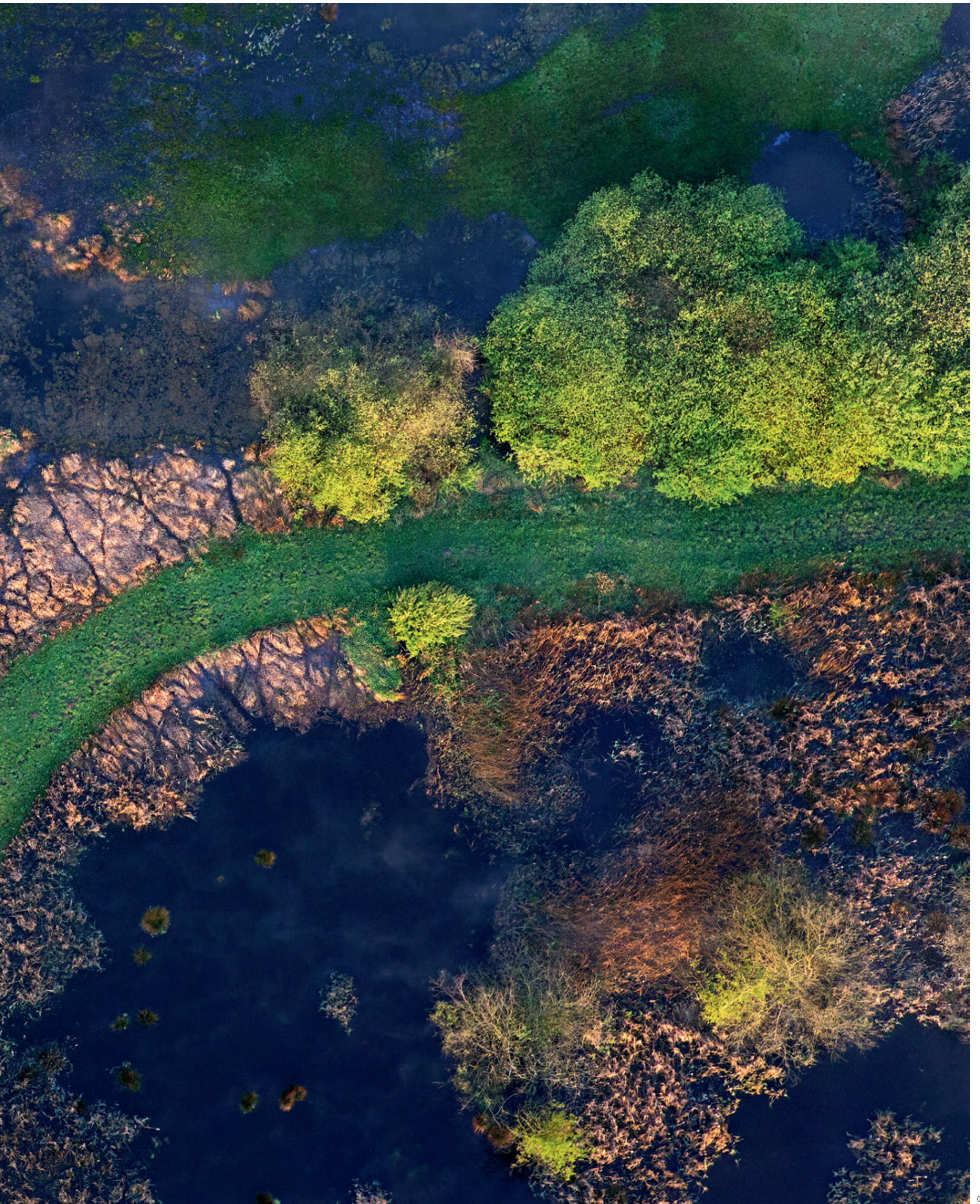
De Nete mag hier en daar dan wel in een strak keurslijf zijn gespannen, toch getuigen bochtige meanders nog van het aloude spel tussen water en land en geven zo een goed beeld van de heerlijke sfeer die de Nete in ver vervlogen tijden uitstraalde. Een knipoog naar een rijk verleden, maar tegelijk een hartelijke uitnodiging om de waardevolle natuur van weleer in ere te herstellen. Een nobel streefdoel waaraan de laatste jaren steeds meer aandacht wordt geschonken via ambitieuze plannen die zo-waar in een stroomversnelling zijn beland: bloemrijke hooilanden krijgen opnieuw volop hun kans, broekbossen worden in ere hersteld en hier en daar worden zelfs enkele duinbiotopen opgewaardeerd. Een kleine greep uit een resem acties die in de toekomst, dankzij Europese steun, opnieuw vorm zullen geven aan een uniek natuurkerngebied dat ook in Europa zijn mannetje zal kunnen staan.

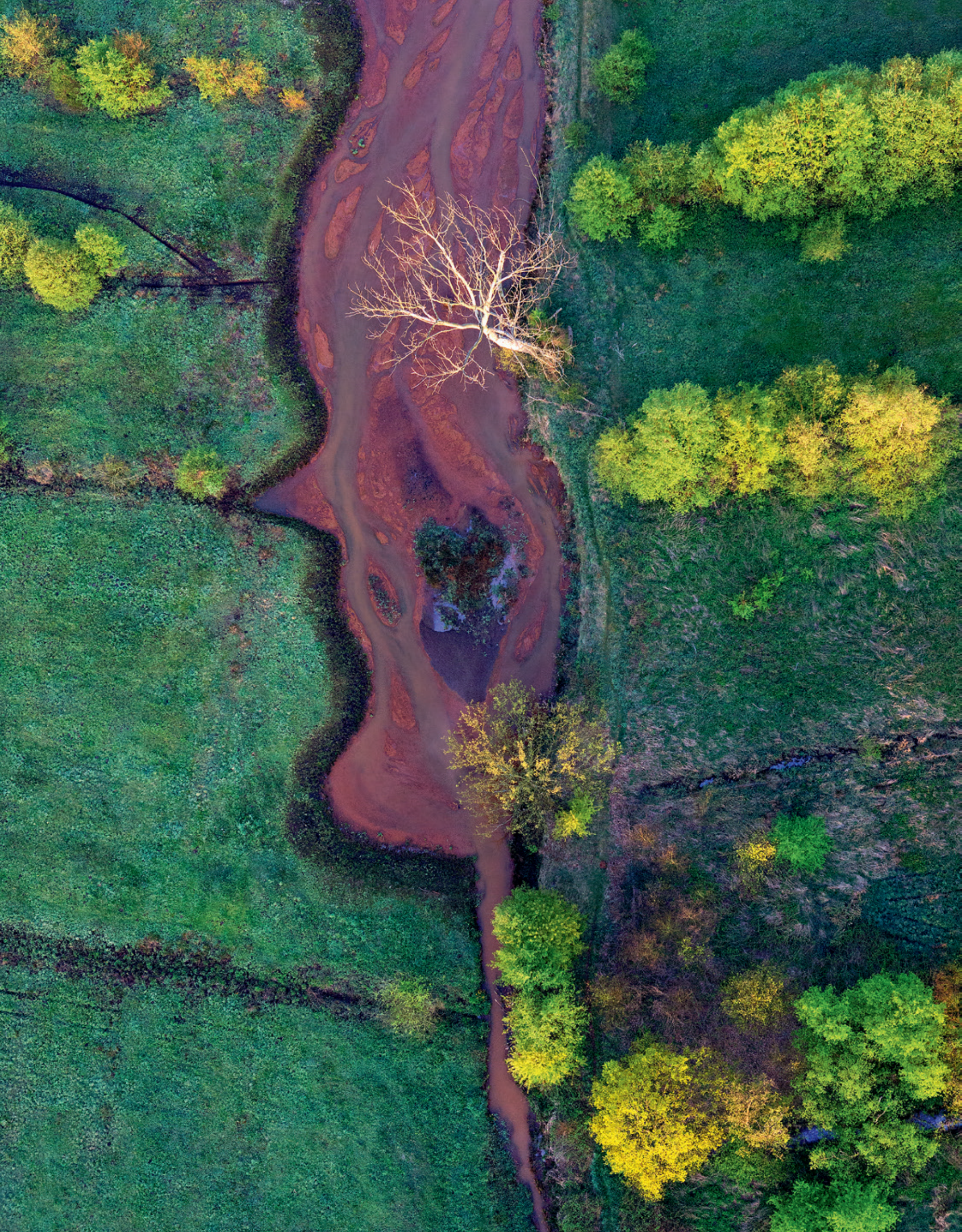
De Nete, je hoort er nog van!

01

Scheps

In de bovenloop van de vallei van de Grote Nete zijn enkele parels van natuurgebieden te vinden. In Scheps tref je nog een ongerept stukje natuur aan zonder enige bebouwing of verharde wegen. Moerassen, broekbossen en graslanden wisselen er elkaar af en zorgen voor kleurrijke taferelen.

02

Kleine Hoofdgracht

De Kleine Hoofdgracht in Balen, in ver vervlogen tijden aangelegd om het nabijgelegen valleigebied te ontwateren, onderging recent een grondige facelift. In het kader van een Europees project werden de oevers heringericht en kreeg het water vrij spel, waardoor opnieuw ruimte voor natuur werd gecreëerd.

04

03 - 04

Zammelsbroek

In het natuurgebied Zammelsbroek - in de brede vallei van de Grote Nete - vind je een grote verscheidenheid aan biotopen. De natte natuur met ruigten en moerassen staat garant voor een grote biodiversiteit.

05

Landbouw versus natuur

De scherpe grenzen tussen natuur en landbouw zijn kenmerkend voor een verstedelijkt gebied als Vlaanderen. Landbouw en natuur groeien in sommige regio's echter steeds dichterbij elkaar toe, een hoopvolle trend. Ook in de Netevallei is er nog werk aan de winkel.

‘Vanuit de slaapkamer van mijn ouders zag ik de Nete blinken.
Het uitzicht was adembenemend, we konden in de winter zelfs
de schoorstenen van de Olense fabriek in de verte zien.’

Jo Van Dessel uit Booischot, tot over zijn oren verliefd op 'zijn Nete', is verantwoordelijk voor de beheerwerken bij Natuurpunt Grote Nete. Als zoon van de laatste echte 'dorpsonderwijzer' en actief lid van Natuurpunt is hij een bekend figuur in deze Heistse deelgemeente. 'De Netevallei is mijn levensader', aldus Jo, die niet alleen aan de natuur maar ook aan whisky en poëzie zijn hart heeft verpand.

Iedereen heeft zo wel zijn favoriete plaatsje of zijn geliefkoosd rustplekje. Voor mij is dat de vallei van de Grote Nete. De 'Neet' had op ons, snotneuzen, een magnetische aantrekkingskracht, alleen al omdat we er niet op ons eentje naartoe mochten. Nu kon het inderdaad wel gevaarlijk zijn wanneer we alleen wilden gaan zwemmen. Of wanneer we in de winter met geen stokken van het ijs te houden waren, als de rivier buiten de oevers was getreden en de vrieskou de ondergelopen beemden had omgetoverd in een ijsvlakte. Hoe dan ook, de beemden waren ons geliefkoosd speelterrein.

Grootvader had wat hooilanden langs de Nete en van kleins af aan waren we bij alle werken in de buurt. We kenden de broedplaats van elke vogel, stonden te luisteren naar straffe vissersverhalen en hielpen een handje waar het kon. Langs de rivier konden we ons uitleven in kwajongensstreken en onbezorgd stoeien.

Het landschap veranderde echter zienderogen en we waren niet overal meer welkom. Door het ophogen van de dijken werd de idyllische aanblik in de jaren zeventig van de vorige eeuw drastisch omgevormd. Het zilveren lint werd door de hoge oevers gereduceerd tot kanaal. Toch bleef de lokroep levendig. Vooral in moeilijke momenten kon ik rust vinden onder of in een boom of dook ik weg in een houtkant. Ook al hoorde zwemmen in het vervuilde water er toen al niet meer bij en hielden de vissen het zelfs voor bekeken, toch bleven de oevers van de Nete mij bekoren. Fietsen, wandelen en veel trainen tijdens mijn triatlondagen, altijd was de

Nete daar, elk seizoen zijn schoonheid tentoonspreidend. Hoog in de lucht de roep van een buizerd, een flitsende ijsvogel die voorbyschiet, reeën die overzwemmen op een koude februarimorgen, uitbundige zangvogels in het voorjaar, ongekende kleurenpracht in de herfst... Zo dikwijls bracht een wandeling vrede en rust na een drukke werkweek.

Ondertussen heb ik een 'nest' gebouwd en kinderen grootgebracht, weer binnen stapafstand van 'mijn' rivier. Via vrienden kwam ik gaandeweg bij Natuurpunt terecht. En zoals dat zo vaak gaat, van een handje toesteken kwam vrijwilligerswerk en voor ik het wist, zat ik tot over mijn oren in het bestuur van de plaatselijke afdeling. Nog intenser werd mijn band met de Nete toen hier ook het conservatorschap uit voortsproot.

En zo is de cirkel bijna rond. Waar ik vroeger met broer en neven speelde, waar ik later wandelde fietste en trainde, waar ik mijmerde in de avondzon, daar ben ik nu te vinden samen met de medewerkers van Natuurpunt.

Met het Sigmaplan staan we samen voor een nieuwe uitdaging. Het uitgangspunt oogt alvast veelbelovend en er is werk aan de winkel voor het hele natuurbeheerteam. Gelukkig wenkt het pensioen. Misschien maak ik het nog mee dat de vallei teruggegeven wordt aan de rivier. Hopelijk nog fit genoeg om er met kinderen, kleinkinderen en vrienden nog jaren van te genieten, van 'mijne Neet'.

06

Bescheidenheid troef

Al is de bovenloop van de Grote Nete slechts een bescheiden, natuurlijk meanderend riviertje, toch zijn grote delen van dit stukje valleigebied aangeduid als Europees Habitatrichtlijngebied. De aanwezigheid van enkele uiterst zeldzame vissoorten zit hier ongetwijfeld voor iets tussen. In het late najaar spreekt het herfstig kleurenpalet tot de verbeelding. Genieten is de boodschap!

07

De otter

In het kader van een verwoede zoektocht naar de otter in Vlaanderen werd de Grote Netevallei uitgeroepen tot meest ottervriendelijk natuurgebied. Toch is de otter er helaas verdwenen door vervuiling, biotoopverlies en verdelging. Hopelijk vinden de dieren snel hun weg terug. De Netevallei zal deze speelse zoogdieren alvast met open armen ontvangen!

OP AVONTUUR LANGS DE BOORDEN VAN DE NETE

toegankelijk

broekbos

landduinen

waterrijk

wandelen/fietsen

excursies

knuppelpaden

vogelkijkhutten

fietsknooppuntennetwerk

huifkartochten

musea

watervogels

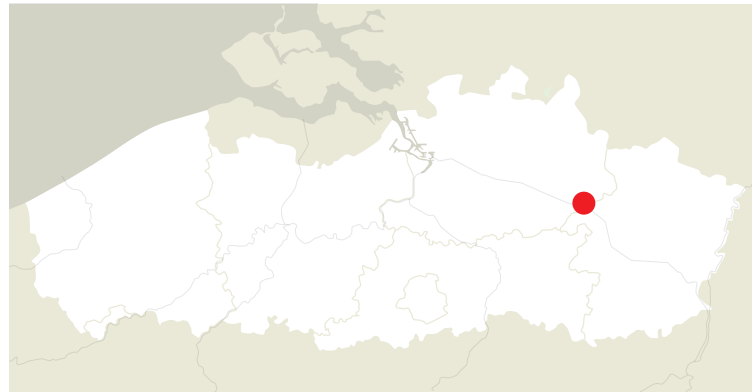
struinnatuur

turfputten

grote grazers

heide

meanders

Op stap

Wandelen, mountainbiken, paardrijden of gewoon rondstruinen: in de vallei van de Grote Nete kan het allemaal!

Door de vallei lopen verschillende bewegwijzerde wandelingen. Elke gemeente beschikt over een brochure die een aantal themawandelingen voor je bundelt. Tijdens enkele begeleide natuurwandelingen laat een natuurgids je kennismaken met de mooiste natuurgebieden in de regio. Reserveer je wandeling bij de toeristische dienst of via www.natuurpunt.be

Wil je op eigen houtje op stap, dan zijn de verschillende plannetjes op www.natuurpunt.be een handig hulpmiddel.

Bewegwijzerde fietsroutes gidsen je doorheen de vallei. Een echte aanrader is het fietsknooppuntennetwerk van de Antwerpse Kempen. Aan de hand van verschillende knooppunten stippel je zelf je fietstocht uit. De vallei van de Grote Nete vind je terug op fietskaart nummer 3.

De vier fietskaarten van de Antwerpse Kempen zijn te koop in de toeristische infokantoren. Een sprankelende fietstocht langs de mooiste plekjes van de vallei werd voor jou alvast uitgestippeld op www.valleivandegrotenete.be

Download hier ook alle plannetjes en een handige wandel- en fietsbrochure en maak er kennis met het uitgebreide aanbod aan activiteiten in de regio!

Stel je liever zelf je fietsroute samen, neem dan een kijkje op www.fietsroute.org of

www.vlaanderen-fietsland.be

De Netevallei is uitstekend bereikbaar met het openbaar vervoer. Plan je route via

www.nmbs.be en www.delijn.be

Natuurkalender

Voorjaar weidebeekjuffers

Voorjaar kleurrijke hooilanden

Winter overstromingen

Het jaar rond zeldzame mossen en korstmossen

Meer weten?

www.valleivandegrotenete.be

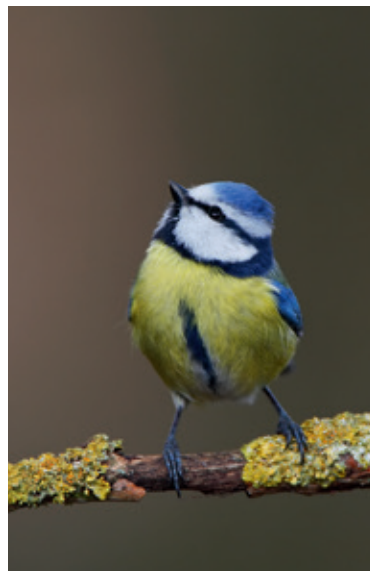
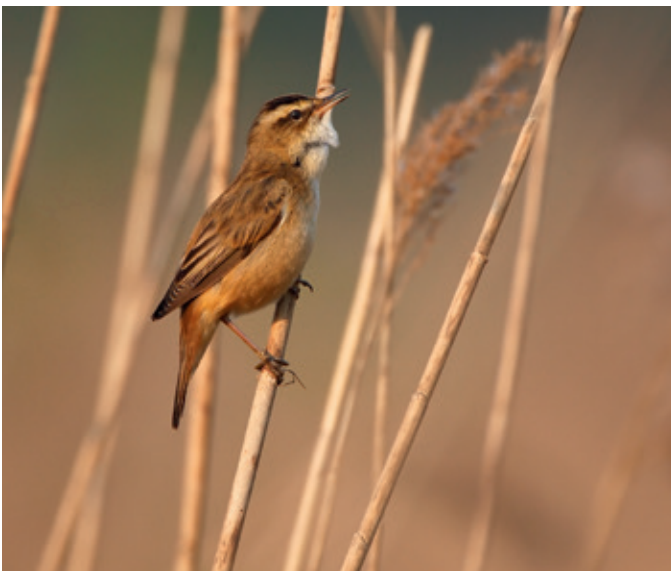
www.life-grotenete.be | www.natuurpunt.be

www.natuurenbos.be

www.rlkgn.be

Mobiel de natuur in

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Alle beelden en tekst in dit boek © Wouter Pattyn | Naturalight.be
Ontwerp: Steven Theunis & Olu Vandenbussche, Armée de Verre

Reacties op het boek zijn welkom op info@naturalight.be |

www.facebook.com/natuurvanuitdehemel

Volg de fotograaf en zijn avonturen op www.naturalight.be |

www.facebook.com/naturalightnaturephotography

Als u opmerkingen of vragen heeft, dan kunt u contact nemen met onze redactie:

redactielifestyle@lannoo.com

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2014

D/2014/45/210 – NUR 410

ISBN 978 94 014 0686 4

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.